

FRAMSTÄLLNING

2015-06-17

Finansdepartementet

finansdepartementet.registrator
@regeringskansliet.se**Nya krav i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism - kontroll av svenska personer i politiskt utsatt ställning**

Den 1 augusti 2015 införs nya krav i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism som bl.a. innebär att verksamhetsutövarna måste veta vilka kunder som är svenska personer i politiskt utsatt ställning (PEP) samt vilka deras familjemedlemmar och kända medarbetare är.

De nya kraven kommer att medföra långtgående problem om inte verksamhetsutövarna ges möjlighet att tillämpa kravet på skärpta åtgärder för att uppnå kundkännedom med viss flexibilitet i de fall risken för penningtvätt och finansiering av terrorism bedöms som låg. För såväl kunderna som för branschen är det viktigt att åtgärder sätts i relation till risken för penningtvätt och finansiering av terrorism så att affärs- och övriga avtalsrelationer även fortsättningsvis kan hanteras på ett effektivt och funktionellt sätt. Nedan ges en mer utförlig beskrivning av problembilden och dess konsekvenser.

Bakgrund

Av 2 kap. 3 § tredje stycket lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism följer att en verksamhetsutövare inom ramen för den grundläggande kundkännedomskontrollen ska vidta åtgärder för att avgöra om kunden eller den verkliga huvudmannen är en PEP. De åtgärder verksamhetsutövaren vidtar för att identifiera en PEP ska, liksom vid grundläggande åtgärder för kundkännedom, vara riskbaserade. I förarbetena, prop. 2014/15:80 s. 24, anges att underlaget för att bedöma om kunden är en PEP, typiskt sett kommer från den information som kunden själv lämnar.

I 2 kap. 6 a § nämnda lag anges att skärpta åtgärder för att uppnå kundkännedom alltid ska vidtas när en affärsförbindelse etableras eller när en enstaka transaktion utförs med en PEP. Med skärpta åtgärder avses bl.a. att verksamhetsutövaren alltid inhämtar godkännande från behörig beslutsfattare innan en affärsförbindelse etableras eller en transaktion genomförs (2 kap. 7 § samma lag). Med godkännande från behörig beslutsfattare avses en person från en hierarkisk nivå ovanför den person som begär godkännandet, prop. 2008/09:70 s. 192.

Eftersom skärpta åtgärder för kundkännedom fortsättningsvis även kommer att krävas för svenska PEP, är det väsentligt att reglerna tillämpas på ett sätt som inte skapar allt för stora hinder för verksamhetsutövarna och kunderna. Av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism följer att åtgärder för att identifiera en PEP ska vara riskbaserade. Svenska PEP har tidigare normalt sett kategoriserats som låg- till normalriskkunder. Vissa produkter och tjänster och har vidare ansetts utgöra låg risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det saknas anledning att avvika från den bedömningen. Vid förekomst av ifrågavarande kunder, produkter och tjänster bör därför verksamhetsutövarna kunna tillämpa mer flexibla åtgärder.

Det ovan sagda gäller t.ex. i återförsäljarledet vid försäljning av varor i butik där butiken också förmedlar krediter. Om en kund i en sådan situation uppger att denna är en PEP eller att kunden har en relevant PEP-relation krävs att skärpta åtgärder för kundkännedom vidtas. Den ordinarie processen kan därmed inte användas. Säljstället måste kontakta banken eller finansbolaget som har att avgöra huruvida kunden faktiskt är en PEP eller om en PEP-situation föreligger. Om en PEP-situation kan konstateras måste ärendet hos banken eller finansbolaget lyftas till en hierarkiskt högre nivå. Detta gäller oavsett om krediten avser ett köp av kylskåp, TV eller bil. Om kunden är en PEP eller har en relevant PEP-relation kommer kundens köp på kredit att fördröjas betydligt. Konsekvensen blir att en person som är en PEP eller har en PEP-anknytning inte kan köpa en TV på kredit och slutföra affären under en och samma dag.

I de fall det är fråga om produkter eller tjänster där risken för penningtvätt och finansiering av terrorism bedöms som låg bör kravet på att behörig beslutsfattare ska godkänna affärsförbindelsen eller den enstaka transaktionen kunna anses uppfyllt om detta godkännande sker i nära anslutning till att affärsförbindelsen inleds eller transaktionen utförs. Det vill säga om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg bör en fördröjning av affären inte behöva ske. Den hierarkiska ordningen behålls men i stället för att inhämta godkännandet när affärsförbindelsen etableras eller transaktionen genomförs sker detta i nära anslutning till att affärsförhållandet inletts eller transaktionen genomförts. Även kravet på skärpt fortlöpande uppföljning av affärsförbindelsen bör i nämnda avseenden ges en flexibilitet. Exempelvis bör det räcka med att

verksamhetsutövaren kräver av kunden att denne meddelar verksamhetsutövaren om kunduppgifter ändras samt att verksamhetsutövaren följer upp eventuella förändringar i kundens normala beteende ifråga om affärer och transaktioner.

Branschföreningarna hemställer att regeringen fastställer att verksamhetsutövarna får tillämpa skärpta åtgärder för kundkännedom med viss flexibilitet i de fall då risken för penningtvätt och finansiering av terrorism bedöms vara låg. För att undvika missförstånd skulle branschen uppskatta om frågan kan besvaras innan de nya reglerna träder i kraft den 1 augusti 2015.

Med vänlig hälsning

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

FONDHANDLAREFÖRENINGEN

Tomas Tetzell

Lars Afrell

SPARBANKERNAS RIKSFÖRBUND

FONDBOLAGENS FÖRENING

Lars Westin

Helene Wall

FINANSBOLAGENS FÖRENING

Lars Zacharoff

Kopia till:

Kent Madstedt, utredare (Kommittédirektiv 2014:140)

Finansinspektionen